

Ina van der Beek

*Als een droom
uiteenspat*

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

Proloog

‘Wie weet er al wat hij of zij later worden wil?’

Verschillende vingers gaan omhoog. Meester Van Lingen wijst naar een jongen. ‘Eric?’

‘Ik word brandweerman, net als mijn vader.’

‘Mooi!’ knikt de meester. ‘En jij, Bianca?’

‘Ik wil juf worden bij de kleuters,’ zegt het meisje.

Nu roept de een na de ander, geïnspireerd door de gegeven antwoorden, welk beroep hij of zij zal kiezen. Pilot, badmeester, bakker...

Ten slotte heft de meester zijn hand op. ‘Sst... Rustig nu, jongens. Mooi dat jullie allemaal al plannen hebben.’ Dan valt zijn blik op Loes, een spichtig meisje, helemaal vooraan. Zij heeft nog geen enkele poging gedaan om iets te zeggen. ‘En jij, Loes, wat wil jij worden?’

Ze kijkt hem heel serieus aan en zonder een ogenblik na te denken, zegt ze: ‘Rijk!’

Als de kinderen allang naar huis zijn, denkt meester Van Lingen weer aan dat antwoord van Loes. Rijk... Hij schudt zijn hoofd. Loes zal haar ideaal wellicht nooit bereiken. Als vijfde in een keurig, maar eenvoudig gezin met zeven kinderen zal ze waarschijnlijk nooit ver boven het maaiveld gaan uitsteken.

De oudste vier kinderen van het gezin, allemaal jongens, heeft hij al een jaar of langer in de klas gehad. Aardige jochies, maar qua intelligentie geen echte hoogvliegers. Alleen Leo, de broer net boven Loes, kon het niveau van de klas goed aan.

Toch lijkt Loes wat dat betreft een uitzondering te zijn: zij is pienter en in de paar weken dat hij haar in de klas heeft, is het duidelijk dat ze de stof snel oppikt. Maar dat zal niet genoeg zijn om ver te komen in het leven. Van Lingen kent de ouders; doorleren zullen ze vast niet nodig vinden. Zeker niet voor hun dochter.

Toch blijft de glimlach op zijn gezicht als hij naar huis fietst. Rijk wil ze worden. Ze is net negen jaar, maar ze lijkt zeker van haar zaak. Wie weet verrast ze hem en haar familie nog als ze ouder is!

1

‘Wat moeten we hier nu mee?’ Lesley Koster kijkt naar zijn vrouw Marijke, die achter de strijkplank staat en de kreukels uit een katoenen bloes van een van de jongens perst.

‘Misschien heeft die man wel gelijk, moeten we haar een kans geven?’ Ze zegt het aarzelend, het klinkt als een vraag.

‘Meen je dat nou?’ Lesley kijkt zijn vrouw verbaasd aan.

Ze knikt. ‘Ja.’

Lesley blijft even nadenkend naar Marijke kijken, maar er komt verder niks. Ze vouwt het bloesje netjes op en pakt het volgende stuk strijkgoed van de stapel.

‘Maar geen van de jongens heeft meer dan lbo of mavo gedaan,’ zegt hij dan. ‘Ze weten van aanpakken, ze komen er wel in het leven. Waarom Loes dan wel... een meisje nota bene!’

‘Wat heeft dat er nou mee te maken!’ Nu klinkt Marijkes stem fel. ‘Ze kan goed leren, dus wat maakt het uit of ze een meisje is of een jongen? We leven in de twintigste eeuw, hoor, niet in de middeleeuwen. En als die meester het ook vindt...’ Nu kijkt ze hem aan en vervolgt wat zachter: ‘Het lijkt wel of je het haar niet gunt.’

‘Je weet wel beter.’ Lesley blijft rustig. ‘Maar ik denk verder. Als Loes naar de havo of nog hoger gaat, komt ze ook met een ander soort kinderen in aanraking, kinderen die misschien verder gaan studeren. En dat kan haar alleen maar op nog wildere ideeën brengen. Ze heeft het nu al hoog in haar bol, dat weet jij ook.’

Marijke haalt haar schouders op. Ze trekt de stekker uit het stopcontact. ‘Maar ze wil het zo graag,’ zegt ze. ‘En de meester zegt dat ze het kan, dus misschien...’

‘Op zo’n school gaan ze op dure schoolreisjes,’ gaat Lesley verder, alsof hij haar niet gehoord heeft. ‘Ik hoor mijn collega’s daar weleens over. Allemaal extra kosten. En wat heeft het voor zin? Of ze nu nog vier, vijf of zes jaar naar school gaat, daarna gaat ze toch werken. Een paar jaar geld verdienen en trouwen. Dus waarom die onrust?’

Marijke geeft geen antwoord, daarom praat Lesley verder: ‘De mavo is gewoon hier in het dorp, daar kan ze lopend naartoe. Die andere school is een eind fietsen, helemaal naar de stad. Dat betekent dat ze een goede fiets moet hebben. Allemaal extra kos-

ten. We hebben er nog zes, Marijke!

Marijke pakt het stapeltje gestreken goed op en loopt de kamer uit. 'Ik ga naar bed,' zegt ze. 'We praten er nog wel een keer over.'

Zacht doet ze de deur dicht. Lesley blijft achter in de kamer. Hij zucht zachtjes, hij kent zijn Marijke. Wat ze eenmaal in haar hoofd heeft, krijg je er met geen mogelijkheid meer uit. Dat heeft Loes dus niet van een vreemde.

Loes... Zijn oudste dochter, geboren na vier jongens. Wat was Marijke blij geweest met haar meisje. Na Loes was er nog een tweeling geboren, een jongen en een meisje.

Zeven kinderen... Sommige van zijn collega's maken er weleens een spottende opmerking over tegen hem, of grappen achter zijn rug. Asociaal en niet meer van deze tijd, dat krijgt hij ook regelmatig te horen. Hij haalt zijn schouders er maar over op. Het is gewoon zo gelopen. Marijke en hij komen beiden uit een groot gezin en daar kijken ze allebei met plezier op terug.

De jongens en ook Hetty zijn gemakkelijke kinderen. Natuurlijk, ieder kind heeft weleens wat, een ongelukje, een grote mond, een ruzietje. Maar geen gekke dingen. Alleen Loes is anders. Altijd al geweest. Ze is koppig, maar ook slim. En soms, Lesley moet het met tegenzin toegeven, soms doet Loes wat achterbaks en niet helemaal eerlijk.

Hij weet vaak niet wat hij heeft aan het meisje, dat altijd met haar neus in een boek zit en stilletjes haar gang gaat tussen de anderen. En nu dus dit weer. Deze zomer komt Loes van de lagere school af, de basisschool, zoals dat tegenwoordig heet. Natuurlijk wist hij dat ze steeds mooie rapporten had, maar voor hem was het gewoon duidelijk geweest dat ze naar de mavo zou gaan. Hij zag haar daarna al in een boekwinkel werken of mischien in de bibliotheek.

Maar nee, de meester vond dat ze naar een andere school moest, havo/vwo, zei hij. Lesley vindt het eigenlijk niks. Maar hij weet nu al dat het toch zal gaan gebeuren. Marijke heeft haar besluit al genomen, dat is duidelijk. En dan heeft hij niks meer te zeggen, dat heeft hij wel geleerd tijdens hun bijna twintigjarig huwelijk.

Lesley draait de thermostaat laag en doet de lichten uit. Dan gaat hij ook naar boven.

Marijke zegt er een week lang niets meer over. Maar dan, als ze op een avond in bed liggen en het licht al uit is, zegt ze zomaar vanuit het niets: ‘Het is geregeld, hoor.’

Lesley, die al half in slaap was, draait zich om. ‘Wat is er geregeld?’

‘Die school voor Loes. Ik heb tegen Lodewijks gezegd dat het goed is.’

‘Jij hebt tegen Lodewijks gezegd dat het goed is?’ herhaalt Lesley. ‘Je bedoelt de meester van Loes?’

‘Ja. En ik heb ook iets bedacht voor die extra kosten van zo’n school. Ik zoek een baantje. Ik bedoel, ik heb al een baantje gevonden.’

Nu is Lesley klaarwakker. ‘Een baantje, jij? Waar heb je het in vredesnaam over! Heb je niet genoeg te doen hier met zeven kinderen?’

‘Ik ga twee avonden in de week schoonmaakwerk doen,’ praat ze onverstoorbaar verder. ‘Op de scholengemeenschap hier in het dorp. Dinsdag- en donderdagavond van zeven tot negen.’

Het blijft even stil.

‘Nou?’ zegt ze dan.

‘Ik had het fijner gevonden als je dat met mij had overlegd. Die school voor Loes, daar hadden we toch nog geen beslissing over genomen? En jij, schoonmaken? Dat vind ik helemaal niks! Maar ja, jij doet toch wat je zelf wilt...’

Ze kruipt tegen hem aan. ‘Lesley, die school... Ik dacht dat jij het ook goedvond. Dat je enige bezwaar de mogelijk hoge kosten waren. Toevallig hoorde ik van Gerty dat ze bij dat schoonmaakbedrijf iemand zochten voor twee avonden. Dus ik dacht... Maar als jij het echt niet wilt, dan zeg ik dat ik het toch niet doe, hoor.’

‘Kan dat dan nog?’

‘Nee, eigenlijk niet. Ik heb al toegezegd dat ik volgende week begin.’

‘En als ik op een rit naar het buitenland zit en de hele week niet thuis ben, wie zorgt er dan voor de kinders?’

‘Die “kinders” zijn onderhand oud genoeg om een paar uurtjes zonder hun moeder te kunnen, hoor. Johan of Bas kan best af en toe voor de tweeling zorgen.’

Hij neemt haar in zijn armen. ‘Wat ben je toch een eigenwijs

vrouwmen!' zegt hij. 'Dan moet je het maar doen. Maar als het je te veel wordt, moet je echt eerlijk zijn en ermee stoppen, hoor.'

'Dat belooft ik,' zegt ze. Hij hoort haar tevreden toon en weet nu al dat er heel wat zal moeten gebeuren eer ze dit opgeeft.

'Eigenlijk voel ik me een beetje beledigd dat mijn vrouw moet gaan schoonmaken om ons gezin te kunnen onderhouden,' zegt hij toch nog.

'Zo moet je dat niet zien. Dit is gewoon voor de extraatjes. Ik wil niet dat Loes straks op die school niet kan meedoen met de andere kinderen.'

'Zie je, dat bedoelde ik dus, toen we het erover hadden vorige week. Het is een ander slag mensen dat hun kinderen naar zo'n hogere opleiding stuurt.'

'Welnee! Dat was vroeger zo! Iedereen leert en studeert tegenwoordig.'

Lesley reageert niet meer. Hij streelt haar zachtjes, maar gedachteloos.

'We gaan slapen. Welterusten.' Ze maakt zich los uit zijn armen en draait zich om.

'Ma, ik wil niet naar Het Roer.' Loes neemt kleine slokjes van de warme thee en over het kopje heen kijkt ze haar moeder aan.

'Je wilt niet naar Het Roer?' Marijke wilde net zelf een slok van haar thee nemen, maar zet het kopje terug op het schoteltje. 'Wil je toch liever naar de mavo?'

Loes schudt haar hoofd. 'Ik wil naar het Oranje College.'

'Het Oranje College?' herhaalt Marijke. Ze kijkt haar dochter niet-begrijpend aan. 'Maar die school staat toch helemaal aan de andere kant van de stad? Dat is nog veel verder fietsen! Waarom wil je dat?'

'Ik wil niet in de klas bij die meiden.'

Marijke weet wie Loes bedoelt. Er zitten niet veel meisjes bij haar in de klas en met de meisjes die er zijn, heeft Loes nooit veel aansluiting gehad.

'Gaan ze allemaal naar Het Roer dan?'

'Alleen Jetteke en Lia niet, die gaan naar de mavo. De anderen wel.'

'Maar er komen toch allerlei andere meisjes in zo'n klas?' denkt

Marijke hardop. ‘Dan hoef je toch helemaal niet met de meiden van het dorp op te trekken? En misschien is het juist gezellig om samen te kunnen fietsen.’

Maar Loes schudt haar hoofd. ‘Nee, ze moeten mij niet. En ik heb hen ook niet nodig, ik ga liever alleen.’

‘Ik weet het niet, hoor...’ Marijke zucht en pakt haar kop thee. ‘Ik zal het met pa bespreken.’

‘Wat gaat u met pa bespreken?’ Hetty komt de kamer binnen, gevolgd door haar tweelingbroer Daan. ‘En waarom wachtte jij niet op me bij school, Loes? Ik riep je nog!’

‘Niet gehoord.’ Loes neemt de laatste slok thee. ‘Ik ga naar boven, topo leren. En ik wil alleen zijn.’ Dat laatste zegt ze met een blik op haar zusje, die als reactie snel haar tong uitsteekt.

Ook weer zoiets, bedenkt Marijke. Als Loes eenmaal op die andere school zit, moet ze natuurlijk een rustig plekje hebben om haar huiswerk te maken. De jongens leerden gewoon aan de eettafel, maar Loes zegt nu al geregeld dat ze rust nodig heeft om te leren.

Loes... niet haar makkelijkste kind. Maar toch, stilletjes, haar oogappeltje. Waarom? Ze zou het niet kunnen zeggen. Misschien omdat ze veel van zichzelf herkent in het karakter en gedrag van Loes?

‘Jij hoeft toch niet boven te zijn, Hetty? Laat Loes maar rustig leren.’

‘Loes gaat liever naar het Oranje College,’ zegt ze zo terloops mogelijk tegen Lesley als ze ’s avonds eindelijk samen zijn. De jongste vijf liggen op bed en de oudste twee jongens, Johan en Bas, zijn naar vrienden.

Hoewel, vrienden... Ze heeft het idee dat Johan een vriendinnetje heeft. Hij is wel erg veel op stap de laatste weken. En hij besteedt meer zorg aan zijn uiterlijk dan hij ooit gedaan heeft. Gel in z’n haar en ook z’n tanden worden meerdere keren per dag zorgvuldig gepoetst, zonder dat hij daartoe aangespoord moet worden.

‘Het Oranje wát?’ vraagt Lesley.

‘Het Oranje College, die andere middelbare school in de stad. Nou ja, wat maakt het uit, hè? Het is ook een christelijke school en

als zij dat nou leuker vindt... Fietsen moet ze toch!

‘Waar staat die school precies en waarom wil ze dat?’ Lesley zet het geluid van de tv wat zachter.

‘Aan de oostkant van de stad. Ze wil niet bij die meiden uit haar klas terechtkomen. En dat begrijp ik best, hoor; stelletje verwaande grieten. Ik weet nog dat ze een paar jaar geleden gewoon in het T-shirt van Loes keken om te zien welk merk het was. Belachelijk toch?’

Lesleys ogen gaan weer naar het tv-scherm. ‘Daar moet ze boven staan,’ broemt hij. ‘Dan is het zeker nog vijf kilometer verder fietsen elke dag. En dat heen en terug!’

‘Ja, nou ja, als zij dat per se wil...’

Marijke pakt haar breiwerk weer op. Ze breit sokken voor Lesley. Belachelijk ouderwets, vinden haar dochters. Wie breit er nu nog sokken! Maar Lesley draagt ze graag. Hoewel het altijd warm is in de cabine van zijn vrachtwagen, heeft hij ’s winters toch vaak last van koude voeten. En volgens hem helpt niks zo goed tegen die kou als zelfgebreide sokken.

‘Marijke, ze hoeft toch niet overal haar zin in te hebben! Over een paar jaar begint Hetty ook en die wil dan natuurlijk nog net een stapje verder dan haar zus. Misschien wil zij wel naar de universiteit of zo.’

‘Weinig kans op,’ reageert Marijke droog, ‘het kind heeft een gruwelijke hekel aan leren.’

‘Maar toch...’ moppert Lesley.

De volgende ochtend, als de anderen al de deur uit zijn, treuzelt Loes nog in de gang. ‘Ma, kan ik tegen de meester zeggen dat het goed is, van het Oranje College?’

Heel even aarzelt Marijke, dan knikt ze. ‘Goed hoor. Dat is toch zo’n beetje hetzelfde als Het Roer? Maar kan dat zo, zorgt de meester voor alles?’

‘Ja hoor, ik had punten genoeg bij mijn Cito-toets.’

‘Dat wisten we toch al, dat moest toch ook voor die andere school?’

Loes knikt. Ze vertelt niet dat het Oranje College alleen een atheneum- en gymnasiumafdeling heeft.

Ma heeft daar toch geen verstand van.

‘Weet je het zeker? En je ouders ook, of zal ik nog een keer bij ze langsgaan?’

‘Nee, meester, dat hoeft echt niet. Ze vinden het prima.’

‘Wat wil je eigenlijk worden, Loes? Je wilt niet voor niks naar deze school, denk ik. Heb je al een idee wat je wilt? Misschien over zes jaar wel een studie aan de universiteit?’

Harm Lodewijks kijkt naar zijn pienterste leerling. Ze zit al anderhalf jaar bij hem in de groep, maar toch heeft hij het gevoel dat hij haar nog steeds niet kent.

‘Ik weet het nog niet.’

Waarom krijgt hij ook nu weer het gevoel dat ze niet zegt wat ze denkt?

‘En vind je het niet vervelend om als enige van de klas naar het Oranje College te gaan?’ vraagt hij verder.

‘Nee, echt niet!’ Dit antwoord komt uit de grond van haar hart, dat is duidelijk.

‘Dan gaan we het regelen en je daar aanmelden. Ik denk, dat je het nog ver gaat schoppen, Loes.’

‘Dat denk ik ook, meester!’ Dan lacht ze naar hem en holt weg.

2

Langzaam fietst Loes door de stad. Haar vriendin Marjanne is direct uit school een andere kant op gegaan, zij moest naar de tandarts. Meestal fietsen ze het eerste stuk samen op, maar vandaag dus niet.

Misschien kan ze nog even langs dat leuke tweedehands kledingwinkeltje rijden. Gisteravond heeft ze geld gekregen voor de wiskundebijlessen die ze geeft aan Marcel, een klasgenoot van Hetty en Daan.

Die bijlessen leveren een leuk centje op, ze helpt inmiddels verschillende leerlingen van de mavo. De een geeft het door aan de ander en soms heeft ze meer aanbiedingen dan ze eigenlijk aankan. Maar ze pakt alles aan, als de ouders maar betalen.

In het geval van Marcel, een vriendje van haar broertje Daan, was het even wat lastig geweest. Ze weet dat er niet veel geld te besteden is in dat gezin en haar eigen moeder heeft erop aangedrongen dat ze een uitzondering zou maken voor deze familie en het joch gratis zou helpen.

Maar Loes heeft haar poot stijf gehouden. Haar tarief staat vast, ze kan geen uitzondering gaan maken. Als ze dat een keer doet, komt straks de volgende weer die het ook te veel vindt. Loes weet dat de mensen haar hard vinden, maar ze weet ook dat haar 'klienten' tevreden zijn. Ze halen betere resultaten op school. En ja, daar moet je nu eenmaal wat voor overhebben.

Zij heeft het geld ook hard nodig. Want hoewel haar ouders haar schoolboeken en andere kosten betalen, blijft er nog genoeg over waar ze zelf verantwoordelijk voor is. Excursies, zoals dit schooljaar naar Rome, betalen pa en ma wel, maar extra zakgeld voor die dagen is er niet bij.

Drie van de vier broers boven haar werken inmiddels en betalen allemaal wat kostgeld aan pa en ma. Dus zo krap als vroeger is het niet meer thuis. Hetty en Daan zitten allebei in de tweede klas. Hetty op het lbo en Daan op de mavo. Maar zij zijn snel tevreden en stellen weinig eisen aan bijvoorbeeld hun kleding. Een shirtje van Zeeman vindt Hetty net zo prima als een merkshirt, afgedankt door haar grote zus.

Loes zegt er niks over, maar inwendig gruwet ze van die kleding.

Merkkleding, dat is het enige wat ze draagt. Een paar jaar geleden heeft ze een geweldige winkel ontdekt in de stad. Een klein zaakje aan de gracht, waar ze uitsluitend gedragen kleding van topmerken verkopen. Alles ziet er nog fantastisch uit, dat is een voorwaarde om spullen in te leveren. En voor een fractie van de nieuwprijs loop je er *pico bello* bij.

Loes is vaste klant, samen met Marjanne komt ze er zeker eens per maand. Marjanne levert er ook regelmatig kleding in, want zij hoeft niet op een paar gulden te kijken. Hoewel haar ouders hun dochter een royale kledingtoelage geven, koopt Marjanne er ook weleens wat.

‘Het is de sport, hè?’ zegt Loes soms nonchalant tegen haar vriendin.

‘Precies!’

Toch weet Marjanne, zonder dat ze er ooit over spreken, dat het voor Loes veel meer dan een ‘sport’ is om haar kleding zo goedkoop mogelijk te scoren. Hoewel ze al vanaf de brugklas bevriend zijn, praten ze nooit over die dingen. Marjanne is ook nog nooit bij Loes thuis geweest. Het is een stilzwijgende afspraak tussen hen. In het begin drong Marjanne weleens aan om met Loes mee te gaan, of stelde ze vragen over haar familie, maar de laatste jaren doet ze dat nooit meer.

Loes komt wel regelmatig bij Marjanne over de vloer. Af en toe maken ze samen huiswerk en soms, na een schoolavond of bij heel slecht weer, blijft Loes logeren bij de familie Van Herwijnen.

Bastiaan, de broer van Marjanne die in Utrecht studeert, is een van de redenen dat Loes het heel gezellig vindt om in het weekend bij haar vriendin thuis te komen.

Nu fietst ze de binnenstad in en even later zet ze haar fiets tegen de pui van het grachtenpandje.

‘Nog wat leuks binnen?’ vraagt ze, terwijl ze tussen de rekken snuffelt.

‘Ja, hier, een vest! Precies wat voor jou, dacht ik.’

Josephine, de eigenaresse van de winkel, pakt vanachter de toonbank een zacht wollen vest in een prachtige diepblauwe kleur.

‘Ik dacht eigenlijk meteen aan jou toen dit vanochtend binnenkwam,’ zegt ze. ‘Die kleur is precies de kleur van je ogen.’

Loes pakt het vest aan en kijkt tersluiks aan de binnenkant naar

het merkje. Een heel duur merk, ziet ze; zelfs tweedehands niet goedkoop.

‘Ik heb van hetzelfde merk ook een broek die er erg mooi bij past.’

Met begerige ogen kijkt Loes naar het stelletje dat de verkoopster mooi uitspreidt over de toonbank.

‘Zesendertig, jouw maat. Trek het maar eens aan,’ moedigt ze Loes aan. ‘En misschien dit zijden bloesje eronder?’

Ja, Josephine weet precies wat haar smaak is. En het staat haar fantastisch, ziet ze als ze een paar minuten later in de grote, antieke spiegel kijkt.

‘Nou? Niks te veel gezegd, hè?’ Josephine staat achter haar en kijkt haar via de spiegel aan.

‘Ja, het is erg mooi.’ Loes zucht. ‘Maar wat kost het?’

‘Het vest is veertig gulden en de broek dertig. En dat bloesje vijftien. In één koop mag je het voor vijfenzeventig hebben.’

‘Veertig voor dat vest?’ Loes schrikt van de prijzen die genoemd worden.

Josephine haalt haar schouders op. ‘Tja, de nieuwprijs is meer dan tweehonderd en je ziet niet dat het gedragen is, of wel? Ik vind dat ik heel schappelijk ben.’

Loes laat haar hand liefkozend over de zachte wol van het vest gaan. Ze aarzelt... Vijfentwintig gulden heeft ze nog in haar portemonnee en de komende dagen gaat daar niets bij komen. Pas aan het einde van de maand verwacht ze weer betalingen van haar leerlingen.

In de spiegel ontmoet ze opnieuw de ogen van Josephine.

‘Morgen!’ beslist ze hardop. ‘Morgen, of misschien overmorgen, kom ik ze halen, alle drie. Wil je ze zolang weggehangen voor me?’

‘Natuurlijk. Maar als je vrijdag niet geweest bent, hang ik ze weer in de winkel, hoor.’

Loes knikt, een beetje beledigd zegt ze: ‘Als ik zeg dat ik kom, dan kom ik ook echt wel. Ik heb nu niet genoeg geld bij me en ik weet niet of ik morgen tijd heb om langs te komen. Maar overmorgen zeker!’

Ze verdwijnt weer in de paskamer en trekt de kleren uit.

Even later fietst ze weg, nadat Josephine de broek, het vest en het bloesje weggehangen heeft achter de toonbank.

Onderweg naar huis heeft Loes alle tijd om na te denken. Hoe gaat ze dit aanpakken? Hoe komt ze aan geld?

Als ze haar fiets in de schuur heeft gezet en naar binnen loopt, vindt ze alleen haar moeder in huis. Ze staat in de keuken en schilt de aardappels.

‘Zo Loes, ben je daar? Je bent laat, is het niet?’

Loes haalt haar schouders op. ‘Ja, ik ben nog even door het centrum gegaan,’ zegt ze. Ze mikt haar tas op de grond en doet de koelkast open. Met een pak sap en een glas in haar hand gaat ze aan de keukentafel zitten.

‘Was het leuk op school?’ Al dertien jaar iedere dag diezelfde vraag.

Loes zucht. ‘Ja hoor.’ Met een paar grote slokken is haar glas leeg. Ze zet het pak terug in de koelkast en grijpt haar tas. ‘Ik ga naar boven.’

‘Goed, kind, ga maar gauw beginnen, dan kun je lekker nog wat doen voor het eten.’

Loes kijkt even naar haar moeder voor ze de keuken uit loopt.

Opeens stelt ze zich voor hoe haar moeder eruit zou zien als ze eens andere kleren aantrok. Zoiets als die broek en dat vest die zij een uur geleden aanhad. Nee, dat zou haar moeder niet passen en ook niet staan. Maar ze zou er natuurlijk veel beter uit kunnen zien, als ze zich wat beter verzorgde.

Haar moeder is bijna vijfenveertig. Zou zijzelf er ook zo uitzien over ruim vijftwintig jaar?

Ze griezelt bij de gedachte. Nee, zij zal er wel voor zorgen dat dat niet het geval is.

Geld, daar draait alles om in het leven. Geld en smaak.

Haar moeder heeft duidelijk geen van beide, vindt Loes.

Na het avondeten gaat Loes direct weer naar boven. Ze is nog niet erg opgeschoten met haar huiswerk, haar gedachten komen steeds weer uit bij Josephine en haar winkel. Bij het vest en de broek, die samen met het zijden bloesje voor haar klaar hangen.

Maar als haar huiswerk af is, heeft ze nog steeds de oplossing voor haar probleem niet gevonden. Hoe komt ze op korte termijn aan geld?

De volgende dag op school dient een deel van de oplossing zich

vanzelf aan. Als ze na het vijfde uur het lokaal uit loopt, roept haar docent Engels haar terug. 'Loes? Wil je even wachten?'

Ze kijkt verbaasd om, maar knikt en loopt terug.

'Klopt het dat jij soms kinderen bijles wiskunde geeft?' vraagt de man.

'Ja...' zegt ze aarzelend, 'hoezo?'

Hij lacht wat verontschuldigend. 'Mijn zoon zit in drie havo, maar het ziet er naar uit dat het misgaat vanwege wiskunde. De andere vakken gaan prima, maar wiskunde...' Hij steekt zijn beide handen in de lucht. 'Hij bakt er steeds minder van. Dus ik dacht: misschien wil jij hem een paar maanden begeleiden, een keer per week na schooltijd of vroeg in de avond, bijvoorbeeld?'

Ze knikt aarzelend. 'Hoe weet u eigenlijk dat ik dat weleens doe?'

'Ik woon niet zo ver bij jou vandaan, wist je dat niet? Aan de Beatrixlaan. In een dorp hoor je weleens wat, natuurlijk. Mensen zijn enthousiast over je bijlessen.' Hij lacht naar haar. 'Maar zie je het zitten, nog een leerling erbij? Je eigen werk moet er natuurlijk niet onder lijden.'

Ze knikt, opeens vastbesloten. 'Goed,' zegt ze. 'Iedere donderdagavond van zeven tot kwart voor acht. Dat kost vijftientig gulden per maand, vooraf te betalen. En ik kan vanavond beginnen.'

Even kijkt de leraar haar verbaasd aan, dan knikt hij. 'Jij weet wat je wilt,' zegt hij. 'Afgesproken, Beatrixlaan 144 is het adres. Tot vanavond.'

Als Loes terugkomt van de eerste bijles van Martin, heeft ze vijftientig gulden in haar zak. Ze heeft inmiddels ook bedacht waar ze de ontbrekende vijftientig vandaan zal halen.

Boven loopt ze niet naar haar eigen, kleine slaapkamer, maar ze gaat de zoldertrap op, naar de kamer waar de jongens slapen. Het is er stil en donker. Snel doet ze het licht aan en trekt een paar laathes open. Ah, hier, de onderste la is raak. Onder een stapel sokken en onderbroeken ziet ze een tijdschrift liggen.

Ze pakt het op en doet de rest van de spullen terug in de la. Dan loopt ze naar een van de bedden en tilt de matras op. Bingo! Tussen de matras en de spiraalbodem ligt nog een stapeltje bladen.

Foto's van vrouwen die weinig te raden overlaten. Ze neemt alles mee en gaat terug naar haar eigen slaapkamer. Dan schrijft ze in duidelijke letters op een vel papier:

Mocht je je krantjes zoeken: voor vijftig gulden heb je ze morgenvroeg weer terug. Anders liggen ze morgenavond naast de aardappels op tafel! Loes

Ze gaat de zoldertrap weer op en legt het papier op het kussen van Thijs.

Toch handig dat ze af en toe moet helpen met het verschonen van de bedden van de jongens en hun schone was naar boven brengt.

Tevreden begint Loes aan haar huiswerk.

Ze hoeft niet eens tot de volgende dag te wachten. Om halfelf ligt ze net in bed, een open leerboek op haar kussen, als ze de jongens naar boven hoort lopen. En nog geen twintig seconden later stuift een woedende Thijs haar kamer binnen, zonder te kloppen, iets waar ze normaal heel kwaad om kan worden.

Nu niet.

Ze kijkt hem rustig aan. 'Is er wat?'

'Gemene trut! Geef op!' Hij doet de deur achter zich dicht en loopt naar het bed.

Als enige reactie steekt ze haar hand uit. 'Vijftig gulden!' zegt ze. 'En anders...'

'Ik denk er niet over! Vijftig gulden, je bent gek!'

'Prima hoor, maar ik denk dat ma geschokt is als ze ziet wat jij onder je matras bewaart... Jammer dat pa drie dagen weg is.' Loes draait zich om en trekt de dekens over zich heen.

Met een klap slaat haar slaapkamerdeur dicht, boze voeten klossen de zoldertrap op.

'Hé, kan het wat zachter?' hoort Loes haar moeder van beneden roepen.

Geen minuut duurt het, dan gaat haar deur opnieuw open. Thijs, met in zijn hand een briefje van vijftig. 'Geef op!'

Loes pakt het geld aan en haalt het stapeltje tijdschriften onder haar kussen vandaan.

‘Hier heb je die troep weer,’ zegt ze met een vies gezicht. ‘En berg het voortaan wat beter op; ma kan ook onder je matras kijken.’

Hij grist het stapeltje uit haar hand. ‘Dat maak ik zelf wel uit en jou krijg ik nog wel!’

Dan gaat de deur voor de tweede keer achter hem dicht, veel zachter nu.

Loes glijdt onder de dekens vandaan en stopt het briefje van vijfentwintig bij de twee andere in haar portemonnee. Morgen gaat ze naar Josephine!